

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 58/2011-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť P. S. D., zastúpeného advokátkou JUDr. V. N., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a 3 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a), b), c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To/131/2008 a jeho uznesením z 18. decembra 2008 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tdo/32/2009 a jeho uznesením z 30. septembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. S. o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. februára 2010 doručená sťažnosť P. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich

základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a 3 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a), b), c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To/131/2008 a jeho uznesením z 18. decembra 2008 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu z 18. decembra 2008“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tdo/32/2009 a jeho uznesením z 30. septembra 2009 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Namietaným uznesením bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 18. decembra 2008, ktorým bolo zamietnuté jeho odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 79/2008 z 23. októbra 2008, ktorým bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 ods. 1 písm. j) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 10 mesiacov nepodmienečne.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol 4. marca 2008 zadržaný políciou a následne oboznámený s dôvodmi zadržania, bol vypočutý a boli s ním vykonané procesné úkony podľa § 85 Trestného poriadku. Pri svojom výsluchu podal vysvetlenie o udalosti, ktorá viedla k jeho zadržaniu. Napokon bola vykonaná rekognícia svedkom, pri ktorej ho svedok opoznal ako osobu, ktorú videl v osobnom automobile... a telefonicky ju nahlásil polícii. Po vypočutí bol sťažovateľ prepustený zo zadržania. Nasledujúceho dňa bol telefonicky predvolaný na policajnú stanicu, kde sa dostavil 6. marca 2008 a kde bola vykonaná jeho rekognícia s maloletými osobami. V súvislosti s tým sťažovateľ poukazuje na to, že *„nebol žiadnym spôsobom poučený o práve na obhajcu, ktorý ak by bol prítomný pri tejto rekognícii, tak by mohol napr. klásť maloletým svedkom doplňujúce otázky. Rekognícia je pritom neopakovateľný úkon, avšak v danom prípade to zjavne nebol neodkladný úkon a nehrozilo nebezpečenstvo z omeškania.“*

Dňa 6. marca 2008 boli súčasne vykonané aj výsluchy maloletých osôb, avšak k poučeniu sťažovateľa o možnosti zvoliť si obhajcu nedošlo. Stalo sa tak toho istého dňa až neskôr, keď došlo aj k jeho obvineniu a vzatiu do väzby (v ktorej sa nachádzal až do nástupu do výkonu trestu). Nadväzne na to si sťažovateľ zvolil obhajcu. Sťažovateľ osobitne upozorňuje na to, že neskôr *„žiadna z maloletých osôb už nevypovedala ako svedok, poškodená osoba, ani v ďalšom prípravnom konaní, ani na hlavnom pojednávaní“*.

V ďalšej časti sťažovateľ cituje zo svojho pohľadu relevantné ustanovenia Trestného poriadku (§ 2 ods. 2, 9, 10 a 14 a § 34 ods. 1 v kontexte s § 85 ods. 5, § 34 ods. 5, § 120 a § 213 ods. 1 a 2) konštatujúc, že v danom prípade síce nedošlo k porušeniu jeho práva na obhajobu, pretože *«nemal procesné postavenie obvineného a ani zadržaného, je zjavné, že došlo k porušeniu práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a práva na obhajobu po materiálnej stránke. „Materiálnym obsahom práva obvineného na obhajobu a jeho súčasťou je aj právo obhajovať sa prostredníctvom obhajcu, pričom na uplatnenie tohto práva musí byť poskytnutá reálna možnosť.“ (Rozh. NS SR č. 2/2003).»*.

Podľa sťažovateľa sa najvyšší súd v namietanom uznesení vôbec nezaoberal prvým dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda že zásadným spôsobom bolo porušené jeho právo na obhajobu. V dovolaní sa pritom argumentuje tým, že sťažovateľ *„žiadnym spôsobom nebol poučený o svojich právach ani mu nebolo vysvetlené, čo sa týmto procesným úkonom má objasniť. A tým, že nemohol prostredníctvom svojho obhajcu vstúpiť do získavania dôkazov z výsluchov maloletých a z rekognícií, nedostal možnosť získať dôkazy aj vo svoj prospech, pretože sa jedná o dôkazy neopakovateľné.“*. Sťažovateľ tvrdí, že s touto argumentáciou sa najvyšší súd v dovolacom konaní vôbec nevysporiadal a navyše použil v odôvodnení namietaného uznesenia máťúcu argumentáciu, keď okrem iného uviedol, že *„obvinenému bol od 6. marca 2008 ustanovený obhajca, ktorý počas celého konania efektívne vykonával jeho obhajobu“*.

Sťažovateľ sa odvoláva aj na § 2 ods. 19 Trestného poriadku, podľa ktorého pri rozhodovaní na hlavnom pojednávaní... smie súd prihliadnuť len na tie dôkazy, ktoré

boli v tomto konaní vykonané, ak zákon neustanovuje inak. Prípady, keď zákon ustanovuje inak, sú uvedené aj v § 135 Trestného poriadku, ktorý sťažovateľ cituje.

V nadväznosti na to sťažovateľ vyslovuje názor, že *«výklad ustanovení § 135 TP, OS Trenčín (súladne s názorom prokuratúry) v rozsudku OS Trenčín, kde konštatuje, že „predmetný výsluch maloletých osôb s využitím technických zariadení určených na prenos obrazu a zvuku nebol potrebný, pretože žalovaný trestný čin nebol spáchaný voči blízkej alebo zverenej osobe“, je zjavne arbitrérny a účelový... Ako vyplýva z vyššie citovaných ustanovení § 135, a čo OS Trenčín ignoroval, v ods. 3 nasledujú ešte dve ďalšie možnosti, vrátane že výsluch by mohol ovplyvňovať duševný a mravný vývoj osoby mladšej ako 15 rokov. Taktiež treba zdôrazniť, že ustanovenia uvedeného ods. 3 majú jednoznačne kogentný charakter (výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení), čo vyplýva aj z porovnania ustanovení § 134 TP (môže byť vypočutý pomocou technických zariadení).».*

K tomu sťažovateľ dodáva, že ani týmto *„zjavným a závažným rozporom“* sa krajský súd vôbec nevenoval.

Vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tdo/32/2009 a k jeho uzneseniu z 30. septembra 2009 sťažovateľ uviedol, že *«NS SR síce určité pochybenia pripúšťa (... „orgány prípravného konania sa pri vykonávaných rekogníciách nepochybne určitých pochybení dopustili“... „pri rekognícii urobenej svedkom A. V. na základe fotografií, nebola prítomná nezúčastnená osoba“), avšak právne zdôvodnenie, že „vyšetrovacie úkony s maloletými osobami neboli urobené s využitím takýchto technických prostriedkov, pretože možno predpokladať, že orgány prípravného konania v danom prípade ani jednu z podmienok, pre ktoré by bolo potrebné takto postupovať, nezistili“, považujeme za zjavne ľubovoľné, nepodložené a jednoznačne v rozpore so skutočným konaním OČTK.“».*

Podľa sťažovateľa je potrebné nevyužitie technických zariadení na prenos obrazu a zvuku pri výsluchoch maloletých hodnotiť v kontexte, že nemal ani zvoleného, ani

ustanoveného obhajcu, ktorý by dohliadal na priebeh výsluchov a rekognícií, a ani obhajcu neodmietol, navyše nebol o týchto možnostiach ani poučený. Z uvedeného sťažovateľ vyvodil záver, že *„dôkazy výsluchmi maloletých, podobne aj vykonaním rekognícií boli, ako bolo uvedené vyššie, zjavne vykonané v rozpore s kogentnými ustanoveniami TP. Keďže sa jedná o dôkazy neopakovateľné, ich vady nemožno odstrániť. Z uvedených dôvodov treba považovať dôkazy za absolútne neučinné dôkazy a súd na ne nemal prihliadať.“*

Ďalšie pochybenia, ku ktorým došlo podľa sťažovateľa v priebehu trestného konania, sa týkajú najmä neprítomnosti pedagóga pri rekognícii s maloletými poškodenými, nezrovnalostí popisu páchatel'a podľa zápisnice a podľa skutočného vzhľadu, rozporu v údajoch o prítomnosti nezúčastnenej osoby na rekognícii podľa zápisnice s tým, čo táto osoba uviedla na hlavnom pojednávaní, neschopnosti orgánov činných v trestnom konaní presne ustáliť, kedy sa mali stať skutky, pre ktoré došlo k obvineniu sťažovateľa. Sťažovateľ namieta taktiež nezákonnosť v konaní získaného dôkazu, ktorým mal byť *„Znalecký posudok č. 12/2008 z 22. mája 2008 vo veci P. S., vypracovaný MUDr. D. C.“*. Keďže podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku pribrať do konania znalca na podanie znaleckého posudku môže len orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom súd, pričom uznesenie o pribratí menovanej znalkyne do konania sa v trestnom spise nenachádza, bol ňou vykonaný vypracovaný znalecký posudok procesne nepoužiteľný.

Do konania bola na podanie znaleckého posudku pribratá špecializovaná znalecká organizácia, ktorá do svojho znaleckého posudku prevzala aj závery zo znaleckého posudku menovanej znalkyne. Na znalkyňou vypracované časti znaleckého posudku sa podľa sťažovateľa nemalo prihliadať. Navyše, podľa záverov znaleckého posudku neboli u sťažovateľa zistené žiadne pedofilné sklony, takže tento dôkaz mal byť vlastne vyhodnotený v jeho prospech, avšak v skutočnosti to bolo naopak.

Na základe týchto skutočností sťažovateľ zastáva názor, že dokazovanie bolo v jeho trestnej veci zmanipulované a vykonávané tendenčne (jednostranne zamerané).

S poukazom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci samej takto rozhodol:

„1) Najvyšší súd SR svojím postupom a uznesením z 30. septembra 2009 sp. zn.: 1 Tdo/32/2009 porušil základné práva P. S. zaručené v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2, 3, čl. 50 ods. 2, 3 Ústavy SR, taktiež podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2, 3, čl. 40 ods. 3 ústavného zákona 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, a čl. 6 ods. 1, 3 písm. a), b), c), d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení neskorších protokolov.

2) Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 2009 sp. zn.: 1 Tdo/32/2009 sa zrušuje.

3) Krajský súd v Trenčíne svojím postupom a uznesením z 18. decembra 2008 sp. zn.: 2 To/131/2008 porušil základné práva P. S. zaručené v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2, 3, čl. 50 ods. 2, 3 Ústavy SR, taktiež podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2, 3, čl. 40 ods. 3 ústavného zákona 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, a čl. 6 ods. 1, 3 písm. a)-d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení neskorších protokolov.

4) Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 18. decembra 2008 sp. zn.: 2 To/131/2008 sa zrušuje.“

Ústavný súd si pred predbežným prerokovaním sťažnosti vyžiadal vyjadrenia krajského súdu a najvyššieho súdu.

Krajský súd vo svojom vyjadrení z 24. marca 2010 označil sťažnosť za nedôvodnú a súčasne navrhol, aby ju ústavný súd odmietol. K námietke sťažovateľa, že výsluchy maloletých osôb, ako aj rekognície sťažovateľa s nimi boli vykonané nezákonne v rozpore s § 135 ods. 3 Trestného poriadku, krajský súd uviedol:

„Výsluchy maloletých osôb H. K., D. M., V. P. a L. O. boli vykonané v súlade s ustanovením § 135 ods. 1 Tr. por. za prítomnosti pedagógov – riaditeľky a zástupkyne riaditeľky Spojenej katolíckej školy N. RNDr. J. J. a Ing. Mgr. M. J. a sociálnej kurátorky majúcej skúsenosti s výchovou mládeže PhDr. J. M., pričom maloleté vypočúvané osoby boli primerane k ich veku poučené o význame svedeckej výpovede. Pokiaľ ide o námietku

P. S., že mali byť tieto výpovede zaznamenané technickými zariadeniami určenými na prenos zvuku a obrazu s odkazom na § 135 ods. 3 Tr. por., k tomuto je potrebné uviesť, že takýto výsluch za použitia technických zariadení určených na prenos zvuku a obrazu sa vykoná, ak sú alternatívne stanovené podmienky – ak ide o trestný čin spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, alebo je zrejmé z okolností prípadu, že opätovná výpoveď osoby mladšej ako 15 rokov môže byť ovplyvnená, alebo je odôvodnený predpoklad, že výsluch by mohol ovplyvňovať duševný a mravný vývoj osoby mladšej ako 15 rokov.

To, že vyšetrovacie úkony – výsluchy maloletých osôb v danom prípade neboli urobené s využitím technických prostriedkov vychádza z predpokladu, že orgány prípravného konania ani jednu z podmienok, pre ktorú by bolo potrebné takto postupovať, nezistili. Zákonnosť vykonania výsluchov maloletých H. K., D. M., V. P. a L. O., bola v plnej miere preukázaná na hlavnom pojednávaní na Okresnom súde Trenčín, ktorý správne a v súlade s ustanovením § 135 ods. 2 Tr. por. vypočul na správnosť a úplnosť zápisnice, ako aj na spôsob vykonania výsluchu týchto maloletých osôb, poverených príslušníkov PZ – kpt. Mgr. M. G. a npor. Ing. D. A. a na výsluchoch prítomné pedagogičky a sociálnu kurátorku. Okresný súd potom správne prijal právny záver, že výpovede maloletých svedkýň boli v prípravnom konaní vykonané zákonným spôsobom, ktoré stanovisko si osvojil aj krajský súd ako odvolací súd.“

Podľa krajského súdu je neopodstatnenou aj námietka sťažovateľa, že výsluchy maloletých osôb mali byť zaznamenané technickými zariadeniami určenými na prenos zvuku a obrazu s odkazom na § 135 ods. 3 Trestného poriadku, a to preto, že „z citovaného ustanovenia nevyplýva obligatórna povinnosť orgánov prípravného konania takýto technický záznam vykonávať a naviac v danom prípade trestný či nebol spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe. Je nesporne preukázané, že maloleté osoby v tom čase P. S. nepoznali a pred spáchaním ani po spáchaní skutku sa navzájom nestretli.“

K tejto námietke ďalej krajský súd uviedol:

„Tento záver potom má aj priamy vzťah k posudzovaniu zákonnosti vykonaných rekognícií medzi maloletými H. K., D. M., V. P. a L. O. a P. S., ktorí pri týchto menovaného opoznali ako osobu – vodiča, s ktorým prišli do styku pri udalosti, tak ako to krátko pred

vykonaním rekognície vo svojich výpovediach vypovedali, v ktorých primerane k svojmu veku a duševnému vývoju popísali podozrivého páchatel'a trestného činu. Pokiaľ maloleté H. K., D. M., V. P. a L. O. pred vykonaním rekognície neboli vyzvané, aby opísali podozrivú osobu, tento postup orgánov prípravného konania je v súlade s Trestným poriadkom s poukazom na ustanovenie § 135 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého výsluch takýchto osôb sa vykoná obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať.

K výsluchom maloletých H. K., D. M., V. P. a L. O., ako aj k rekognícii je potrebné uviesť, že tieto boli vykonané v čase, keď síce už bolo začaté trestné stíhanie (4. 3. 2008) pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. c/, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. za skutok, ktorý sa mal stať 4. 3. 2008, avšak P. S. nebolo oznámené obvinenie pre tento prečin výtržníctva. “

K námietke týkajúcej sa zákonnosti samotných rekognícií sťažovateľa s maloletými osobami krajský súd pripustil, že „jedine pri mal. L. O. nebola tejto účastná pedagogička, alebo iná osoba majúca skúsenosti s výchovou mládeže. Táto skutočnosť podľa názoru krajského súdu však nemala vplyv na posúdenie zákonnosti tohto úkonu súdu prvého stupňa vzhľadom na to, že boli k jej výsluchu, ako aj k tomuto úkonu vypočuté všetky osoby, ktoré poskytli pravdivý obraz o správnosti vykonania tohto úkonu. Teda je možné prijať záver okresného súdu, že ide o relevantné listinné dôkazy, ktoré sú podporené aj výpoveďou svedka A. V., ktorý aj na hlavnom pojednávaní opoznal P. S. ako osobu, ktorá sa v inkriminovaný deň dopúšťala trestnej činnosti (4. 3. 2008), pričom potvrdil, že pred incidentom tohto nepoznal, teda je vylúčený dôvod škodiť P. S. “.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že v čase vykonania výsluchov maloletých osôb, ako aj rekognície nemal zvoleného ani ustanoveného obhajcu a ani o tom nebol v zmysle Trestného poriadku poučený, považuje krajský súd aj túto námietku za nedôvodnú upriamujúc pozornosť na to, že sťažovateľ «bol dňa 4. 3. 2008 o 13.40 hod. predvedený podľa § 17 ods. 1, 2 Zákona o policajnom zbore hliadkou OO PZ N. na základe predchádzajúceho telefonického ohlásenia udalosti na linku polície č. 158 svedkom A. V. a toho istého dňa bol odovzdaný o 15.40 hod. poverenému príslušníkovi PZ. Zo zápisnice

o zadržaní a obmedzení osobnej slobody zo 4. 3. 2008 o 15.40 hod. podozrivého P. S. je zrejmé, že tento bol zadržaný v súvislosti s podozrením z vyvolávania verejného pohoršenia vykonávaním sexuálnych praktík za prítomnosti osôb mladších ako 18 rokov. Súčasne bol poučený podľa § 85 ods. 6 Tr. por. o práve zvoliť si obhajcu, radiť sa s ním už v priebehu zadržania a tiež o práve požadovať, aby bol obhajca prítomný pri jeho výsluchu, ktoré poučenie aj P. S. podpísal.

P. S. o práve zvoliť si obhajcu podľa § 121 ods. 2 Tr. por. bol poučený aj pri výsluchu podozrivého dňa 4. 3. 2008 o 19.00 hod., ktoré opätovne podpísal a do zápisnice prehlásil: „Obhajcu si nevolím, v prípade, že budem obvinený si ho zvolím a budem o tom informovať povereného príslušníka.“ P. S. si zvolil obhajcu sám ako obvinený už dňa 6. 3. 2008, ktorý obhajca sa aj zúčastnil jeho výsluchu o 18.40 hod., kedy mu bolo oznámené uznesenie o vznesení obvinenia. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že P. S. už ako podozrivý bol riadne a v dostatočnom rozsahu oboznámený s predmetom trestného stíhania, ako aj o práve zvoliť si obhajcu, ktoré právo využil sám až dňa 6. 3. 2008 pri oznámení uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 6. 3. 2008 sp. zn. ORP-590/1-OSV-TN-2008, kedy bol vzápätí vypočutý ako obvinený za prítomnosti ním zvoleného obhajcu JUDr. P. C. Teda v plnej miere mu bolo umožnené uplatnenie práva na zvolenie si obhajcu v zmysle § 86 ods. 6 Tr. por. a § 121 ods. 2 Tr. por.».

Napokon, čo sa týka námietky sťažovateľa k znaleckému posudku č. 12/2008 z 22. mája 2008 vypracovanému MUDr. D. C., že táto znalkyňa nebola pribratá do konania uznesením a nebola poverená vypracovaním znaleckého posudku, ktorý z toho dôvodu nie je použiteľný ako dôkazný prostriedok, krajský súd považoval za potrebné uviesť, že znalecké dokazovanie zodpovedá platnej právnej úprave. Na objasnenie uvedeného tvrdenia krajský súd k veci dodal, že „Uznesením vyšetrovateľa PZ z 8. 4. 2008 sp. zn. ORP-376/2-OVK-TN-2008 podľa § 143 ods. 1 Tr. por. na základe písomného príkazu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 0 Tp/620/2008 z 28. 3. 2008 bola pribratá na vyšetrenie duševného stavu obvineného P. S. znalecká organizácia C., s. r. o..., s tým, že v znaleckom posudku okrem iného bod 2, je potrebné vyjadriť sa, či obvinený P. S. v čase spáchania skutku trpel nejakou sexuálnou úchylkou, ak áno, akou. Na základe citovaného uznesenia C., s. r. o... – spracovateľa MUDr. J. L. a MUDr. S. D. podali písomný znalecký posudok č. 101/2008,

z ktorého je zistiteľné v bode 5 písm. c), že podkladom na vypracovanie znaleckého posudku bolo aj sexuologické vyšetrenie, vrátane špecializovaného vyšetrenia s PPG – vyšetrením P. S., vykonané pribratím konzultanta – klinickej a forenznej sexuologičky MUDr. D. C.

MUDr. D. C. vykonala vyšetrenie P. S. ako konzultantka pribratá C., s. r. o..., čo je aj zapísané v jej znaleckom posudku č. 12/2008 z 22. 5. 2008, ktorý však má iba povahu vyšetrenia a je potrebné ho považovať za súčasť znaleckého posudku podaného C., s. r. o..., a vykonaného v súlade s ustanovením § 16 ods. 3 zák. č. 382/2004 O znalcoch a tlmočníkoch, podľa ktorého je znalec pri vykonávaní úkonov oprávnený pribrať na posúdenie čiastkových otázok konzultanta z príslušného odboru; opodstatnenosť pribratia konzultanta musí v úkone znaleckej činnosti odôvodniť. Zodpovednosť znalca za obsah úkonu znaleckej činnosti tým nie je dotknutá. Tento postup potvrdil aj znalec MUDr. S. D. na hlavnom pojednávaní, kde sa vyjadroval k záverom a zisteniam znalcov, ktorí skúmali duševný stav P. S. “.

Najvyšší súd sa vo vyjadrení k sťažnosti zo 4. marca 2010 odvolal v celom rozsahu na dôvody uvedené v jeho uznesení sp. zn. 1 Tdo/32/2009 z 30. septembra 2009, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 To 131/2008 z 18. decembra 2008.

Vyjadrenia krajského súdu a najvyššieho súdu ústavný súd zaslal na zaujatie stanoviska právnej zástupkyňi sťažovateľa, ktorá v podaní z 20. apríla 2010 zotrvala na názore, že výsluch maloletých osôb bol vykonaný v rozpore s § 135 ods. 3 Trestného poriadku. Rovnako tak sa podľa jej názoru pri vykonaní rekognície nepostupovalo v súlade s § 126 Trestného poriadku a taktiež odmietla tvrdenie krajského súdu, že sťažovateľ bol pred vykonaním rekognície ako podozrivý bezodkladne oboznámený s dôvodmi opätovného zadržania a riadne poučený (vrátane práva na obhajcu). K znaleckému posudku vypracovanému menovanou znalkyňou právna zástupkyňa sťažovateľa uviedla, že jeho závery boli v prospech jej mandanta, avšak v dôsledku toho, že znalkyňa nemohla byť vypočutá na hlavnom pojednávaní (pretože nebola procesne pribratá do konania podľa § 142 Trestného poriadku, ale mala len postavenie konzultanta), došlo k arbitrárnemu vyhodnoteniu tohto dôkazu v neprospech sťažovateľa.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy a v čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a 3 a v čl. 40 ods. 3 listiny a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. a), b), c) a d) dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 131/2008 a jeho uznesením z 18. decembra 2008 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tdo 32/2009 a jeho uznesením z 30. septembra 2009.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, a to od začiatku konania.

Podľa čl. 37 ods. 3 listiny všetci účastníci sú si v konaní rovní.

Podľa čl. 40 ods. 3 listiny obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Ak si obhajcu nezvolí, hoci ho podľa zákona musí mať, ustanoví mu ho súd. Zákon ustanoví, v ktorých prípadoch má obvinený právo na bezplatnú pomoc obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe...

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím krajského súdu a postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto

interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd rozhodnutia všeobecných súdov za protiústavné aj arbitrárne, ak ich odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd považoval v tomto prípade lehotu na podanie sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu za zachovanú, a to v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP (napr. rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 52, 53 a 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, v tomto prípade vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu z 18. decembra 2008 (obdobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010).

Ústavný súd preskúmal uznesenie krajského súdu z 18. decembra 2008, v odôvodnení ktorého tento súd popísal dôvody odvolania sťažovateľa a následne v ňom okrem iného uviedol: „*Po splnení prieskumnej povinnosti odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa vo vzťahu ku všetkým výrokom vykonal všetky dostupné a potrebné dôkazy, tieto správne vyhodnotil jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti tak, ako mu ukladajú ustanovenia*

§ 2 ods. 10, 12 Tr. por. a dospel ku správnym skutkovým zisteniam i právnym záverom, ktoré v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Tr. por. vecne správne a veľmi podrobne v napadnutom rozsudku odôvodnil. Aj podľa zistení odvolacieho súdu vykonané dôkazy ako na ne poukázal okresný súd vo svojom súhrne tvoria ucelenú reťaz jednoznačne a bez pochybností usvedčujúcu obžalovaného zo spáchania skutkov, preto v podrobnostiach odkazuje na príslušnú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku.

Okresný súd sa v písomných dôvodoch rozsudku zodpovedajúcim spôsobom vyrovnal aj s jednotlivými obhajobnými tvrdeniami obžalovaného smerujúcimi k nezákonnému postupu orgánov činných v trestnom konaní, ktoré obžalovaný zopakoval v písomných dôvodoch svojho odvolania. Aj podľa zistení odvolacieho súdu postup vyšetrovateľa pri rekogníciách a výsluchoch maloletých svedkýň, ktoré sú priamymi usvedčujúcimi dôkazmi proti obžalovanému, nebol v rozpore s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, rovnako tak znalecké dokazovanie obsahom zodpovedá platnej právnej úprave...“

Pretože druhostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na odôvodnenie rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 T 79/2008 z 23. októbra 2008, ústavný súd považoval za potrebné citovať relevantné časti rozhodnutia okresného súdu, v ktorých uviedol:

«V predmetnej trestnej veci, predovšetkým na námietky obžalovaného prostredníctvom svojho obhajcu, ale len vo vzťahu k verifikácii správnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní z prípravného konania, vypovedali ako svedkovia aj pedagogické pracovníčky, učiteľky a funkcionárky základnej školy, ktoré navštevujú maloleté poškodené RNDr. J. J. a Mgr. Ing. M. J. a sociálna kurátorka PhDr. J. M., ktorá potvrdila, že ako pracovníčka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny má odborné a primerané skúsenosti zodpovedajúce odbornosti a skúsenostiam pedagogického pracovníka. Tieto sa zúčastnili výsluchov maloletých osôb, pričom zhodne potvrdili, že predmetné úkony zo strany vyšetrovateľa prebehli štandardne, bez nátlaku, deti spontánne opisovali prežité skutočnosti, pričom v každom prípade tak bolo vykonané za prítomnosti zákonného zástupcu tej – ktorej maloletej svedkyne a jednotlivých úkonoch sa spisovali zápisnice, ktoré podpísali aj oni.

Následne boli vo vzťahu k potvrdeniu správnosti a zákonnosti vedenia prípravného konania vypočutí pred súdom ako svedkovia aj vyšetrovatelia činní v predmetnej trestnej veci vo fáze prípravného konania, a to npor. Ing. D. A., kpt. Mgr. M. G. a Mgr. M. K. Z ich výpovedí je zrejmé, že prípravné konanie bolo vedené zákonným spôsobom, umožňujúcim čo najdôkladnejšie objasnenie predmetnej trestnej veci...

Zástupca pribratej znaleckej organizácie, súdny znalec MUDr. S. D. predniesol na hlavnom pojednávaní znalecké závery v zhode s podaným písomným znaleckým posudkom... Znalec relevantne vysvetlil aj potrebu (zákonného) pribratia konzultanta – sexuológa, v osobe MUDr. C.

V konaní pred súdom, na hlavnom pojednávaní na základe vykonaných dôkazov spôsobom a v rozsahu tak, ako navrhli procesné strany, a ako bolo určené súdom so zreteľom na ustanovenia §§ 2 ods. 19, 278 ods. 1, ods. 2 Tr. por., vyhodnotením týchto vykonaných dôkazov v súlade s § 2 ods. 12 Tr. por., t. j. jednotlivo a vo vzájomnom súhrne bez ohľadu na to, ktorá z procesných strán tieto dôkazy navrhla či obstarala, súd mal relevantne preukázané, že sa žalované skutky stali tak, sú uvedené vo výrokovvej časti tohto rozsudku, a to aj napriek tomu, že obžalovaný ich spáchanie poprel. Súd nezistil žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by preukazovali nezákonnosť získaných, predložených a napokon pred súdom vykonaných dôkazov, keď zameral svoju pozornosť na verifikáciu správnosti vedenia výpovedí maloletých svedkýň v prípravnom konaní v zmysle § 135 ods. 1, 2 a 3 Tr. por., pričom z obsahového materiálu predmetného trestného spisu je zrejmé, že tieto boli vykonané obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, že výsluch nebolo potrebné v ďalšom konaní opakovať, aj podľa názoru súdu bez relevantnej potreby vykonania obrazovo-zvukového záznamu o tomto úkone s poukazom na predmetné skutkové okolnosti, keď z citovaného ustanovenia Tr. por. nevyplýva obligatórna povinnosť orgánov prípravného konania takýto záznam vykonávať. Pridržiavajúc sa ods. 3 citovaného ustanovenia Tr. por. nebol predmetný výsluch maloletých osôb vykonaný s využitím technických zariadení určených na prenos zvuku a obrazu, nakoľko žalovaný trestný čin nebol spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe. Je nesporné, že účastníci trestného konania sa pred spáchaním skutkov ani len nepoznali. V prípravnom konaní bolo vykonané aj znalecké dokazovanie, a to na posúdenie duševného stavu obžalovaného, najmä z psychiatricko-sexuálneho hľadiska. Súd konštatuje, že i tento druh dôkazu bol vykonaný

v zmysle platnej právnej úpravy, t. j. Tr. poriadku a zákonom č. 382/2004 Z. z. o znalcoch v znení neskorších predpisov. Formálny nedostatok resp. nesprávna vonkajšia úprava (označenie „Znalecký posudok“) odborných záverov pribratého konzultanta, MUDr. C., ktoré boli podkladom záverov pribratej znaleckej organizácie nemá za následok nezákonnosť takto vykonaného dôkazu. Aj prípadné ďalšie závady v zápisniciach orgánov prípravného konania podľa názoru súdu nemajú dôsledok neplatnosti takéhoto úkonu, keď išlo celkom zrejme o písársku chybu. Usvedčujúce viaceré priame či nepriame dôkazy, ktoré po ich vyhodnotení jednotlivo a vo vzájomnom súhrne, bez zistenia relevantných skutočností, nasvedčujúcich ich nevieryhodnosti, ktoré sa vzájomne podporujú a doplňujú, tvoria ucelenú logickú reťaz, ktorá nezvratne usvedčuje obžalovaného zo spáchania predmetných žalovaných skutkov... Ohľadne týchto výpovedí maloletých detí súd skutočne nezistil dôvod, prečo by mali takto vypovedať a vystavovať sa nadchádzajúcim vyšetrovacím úkonom, najmä s prihliadnutím k tak chýlostivej intímnej oblasti, akou sexualita a veci s ňou spojené, pre maloleté dieťa určite je, keby k daným skutočnostiam naozaj nedošlo. Zároveň súd poukazuje na skutočnosť, že maloleté svedkyne, každá zvlášť, bez možnosti vzájomného ovplyvňovania, a za účasti zákonných zástupcov, pri rekognícii opoznali obžalovaného, napriek tomu, že sa predtým nepoznali, teda je nepochybné, že jeho tvár a postavu si pamätajú práve v súvislosti s neprijemným zážitkom, ktorého priamymi účastníkmi sa stali... Uvedené usvedčujúce dôkazy potom navyše a relevantne podporuje tiež výpoveď svedka A. V., ktorý vďaka svojej obozretnosti si všimol podozrivého muža a na vlastné oči videl... Ani u tohto svedka súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by preukazovali, že svedok nevypovedal ohľadne toho čo uviedol, pravdu. Napokon na vykonanej rekognícii, ako aj priamo na hlavnom pojednávaní opoznal obžalovaného ako osobu, ktorá sa v inkriminovaný deň dopúšťala páchaníu predmetnej trestnej činnosti...»

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu z 18. decembra 2008 dospel ústavný súd k záveru, že tento súd svoje rozhodnutie síce stručne, ale náležito odôvodnil. Uznesenie krajského súdu vo vzťahu ku skutkovým záverom odkazuje na rozsudok okresného súdu z 23. októbra 2008 a následne obsahuje zhodnotenie záverov vyplývajúcich z vykonaného dokazovania. Ústavný súd pre úplnosť poznamenáva, že poukázanie všeobecného súdu v odôvodnení rozhodnutia na odôvodnenie iného rozhodnutia možno

z hľadiska jeho preskúmateľnosti akceptovať (zvlášť, ak obsah predošlého rozhodnutia bol účastníkom konania známy). Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie v sťažnosti spochybnil predovšetkým zákonnosť dokazovania vykonaného v rámci prípravného konania. Uvedené výhrady sťažovateľa krajský súd v spojení s rozsudkom okresného súdu posúdil a vyhodnotil dokazovanie vykonané v rámci prípravného konania ako zákonné, pričom tento svoj záver o zákonnosti dokazovania aj odôvodnil. Samotná nespokojnosť sťažovateľa s výsledkom uvedeného konania, resp. so závermi krajského súdu (v spojení so závermi okresného súdu) sama osebe nesvedčí o arbitrárnosti preskúmavaného rozhodnutia a nemôže byť bez ďalšieho ani dôvodom na vyslovenie porušenia ním označených práv. Z citovaných odôvodnení rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu nemožno vyvodit', že by sa všeobecné súdy adekvátne a preskúmateľným spôsobom nevysporiadali s právne relevantnými argumentmi sťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu sú tieto odôvodnenia ústavnoprávne akceptovateľné.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že nezistil vzájomnú príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom krajského súdu a jeho uznesením č. k. 2 To 131/2008-271 z 18. decembra 2008 a základným právom na súdnu ochranu zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právom na spravodlivé súdne konanie zaručeným v čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. ďalšími sťažovateľom označenými právami, a preto sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal aj namietané uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo 32/2009 z 30. septembra 2009 a postup predchádzajúci jeho vydaniu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 18. decembra 2008. Z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva:

«Obvinený P. S. v rámci dovolacích námietok teda spochybňuje zákonný priebeh rekognícií vykonaných v prípravnom konaní, a to z hľadiska porušenia jeho obhajobných práv a domáha sa preto zrušenia uznesenia Krajského súdu v Trenčíne i rozsudku Okresného súdu Trenčín, ktorými bol obvinený právoplatne odsúdený...»

Dovolacím dôvodom podľa ustanovenia § 371 ods. písm. c/ Tr. por., je že v konaní, ktoré odsudzujúcemu rozhodnutiu predchádzalo bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu a dovolacím dôvodom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. je, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd a má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštanca.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolací súd preskúmal, či v predmetnom prípade boli zásadným spôsobom porušené obhajobné práva obvineného. Súdne konanie je treba viesť takým spôsobom, aby došlo k zabezpečeniu všetkých základných práv obvineného, osobitne k zabezpečeniu jeho práva na efektívnu obhajobu...

Z obsahu relevantných častí spisového materiálu, je zrejmé, že výsluchy maloletých ako aj rekognície boli vykonané v súlade s ustanovením § 126 Tr. por. a § 135 Tr. por. Svedkovia zhodne a bez akýchkoľvek pochybností opoznali obvineného ako muža, ktorého videli v inkriminovanom čase.

Z dikcie ustanovenia § 135 ods. 3 Tr. por. sú alternatívne stanovené zákonné podmienky, za ktorých sa výsluch maloletej osoby vykoná s využitím technických zariadení

určených na prenos zvuku a obrazu. Ide jednak o prípad ak ide o trestný čin spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe alebo z okolností prípadu je zrejmé, že opätovná jej výpoveď môže byť ovplyvnená alebo je odôvodnený predpoklad, že výsluch by mohol ovplyvňovať duševný a mravný vývoj maloletej osoby.

Keďže vyšetrovacie úkony s maloletými osobami v posudzovanom prípade neboli urobené s využitím takýchto technických prostriedkov možno predpokladať, že orgány prípravného konania v danom prípade ani jednu z podmienok, pre ktoré by bolo potrebné takto postupovať, nezistili.

Z relevantných častí trestného spisu rovnako tiež, v súlade s dovolacou námietkou obvineného vyplýva, že pri rekognícii urobenej svedkom A. V. na základe fotografií, nebola prítomná nezúčastnená osoba.

Orgány prípravného konania sa pri vykonávaných rekogníciách nepochybné určitých pochybení dopustili. Keď dovolateľ poukazuje na niektoré pochybenia týchto úkonov treba však konštatovať, že tieto nepredstavujú natoľko závažnú ujmu do jeho práv, aby viedli k neúčinnosti a tým nepoužiteľnosti vykonaných úkonov resp. aby nimi boli znehodnotené dôkazy ako celok. Z hľadiska posúdenia celej veci bol obvinený P. S. usvedčený celým radom ničím vecne nespochybných dôkazov. Súdy teda posúdili všetky použiteľné a predložené dôkazy, na ktorých základe dospeli k jednoznačnému záveru o jeho vine a treste. Nie je možné súhlasiť s tvrdením, že tieto pochybenia zabránili obvinenému v možnosti získavania dôkazov vo svoj prospech. Obvinenému bol od 6. marca 2008 ustanovený obhajca, ktorý počas celého konania efektívne vykonával jeho obhajobu.

Z obsahu predloženého spisu súdu prvého stupňa ako aj z napadnutých rozhodnutí je zrejmé, že námietky, ktoré dovolateľ predložil v dovolaní, použil už v konaní pred okresným súdom ako aj v odvolaní proti rozsudku tohto súdu. Tak v rozsudku prvostupňového súdu tak aj v napadnutom uznesení odvolacieho súdu sa oba súdy predloženými námietkami zaoberali a vysporiadali sa s nimi.

K fotorekognícii vykonanej svedkom A. V. treba pre úplnosť uviesť, že i keď zákon z dôvodu dôkaznej hodnoty preferuje tzv. rekogníciu „in nátura“, zároveň však nevylučuje vykonanie rekognície len na základe fotografie poznávanej osoby. Takýto postup vykonania opoznávaní je lége artis a nie je možné z neho vyvodit' nezákonnosť postupu orgánov prípravného konania.

Pokiaľ obvinený v dovolaní namieta správnosť vykonania znaleckého dokazovania, dovolací súd aj v tejto otázke zastáva opačné stanovisko a je toho názoru, že prevedenie znaleckého dokazovania znaleckým posudkom znaleckej organizácie C., spol. s r. o... nie je zaťažené žiadnymi takými nedostatkami, ktoré by spôsobovali jeho neprocesnosť a vypracovaný znalecký posudok okrem iného aj na základe sexuologického vyšetrenia MUDr. D. C. ako konzultantky je ako dôkaz celkom použiteľný. Preto pokiaľ súdy oboch stupňov svoje závery o vine obvineného P. S., resp. závery o potrebe uloženia ochranného liečenia opreli aj o výsledky znaleckého dokazovania, postupovali v súlade so zákonom.

Výsledky znaleckého dokazovania majú oporu v okolnostiach preukázaných aj ďalšími vo veci vykonanými dôkazmi a aj z tohto hľadiska sú dostatočne presvedčivé a nie je možné ich obsah spochybníť len na základe skutočnosti, že výsledky sexuologického vyšetrenia obvineného boli predložené MUDr. D. C. vo forme znaleckého posudku. Z obsahu trestného spisu prvostupňového súdu jednoznačne vyplýva, že znalecká organizácia špecializovaná v odbore zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria C., spol. s r. o., za účelom vyšetrenia duševného stavu obvineného bola riadne do konania pribratá (uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru z 8. apríla 2008, ČVS: ORP-376/2-OVK-TN-2008 Ko, č. l. 145-146 vyšetrovacieho spisu) a sexuologička MUDr. C. touto znaleckou organizáciou bola pribratá ako konzultantka za účelom vykonania phalopletyzmografického (PPG) vyšetrenia obvineného.

V daných súvislostiach najvyšší súd ako súd dovolací konštatuje, že v postupe orgánov činných v trestnom konaní, resp. v postupe súdov prvostupňového i druhostupňového nie je možné vidieť žiadne porušenie zákonných záruk spravodlivého procesu. Obsah trestného spisu neposkytuje žiaden podklad o tom, že by vyšetrovateľ v rámci prípravného konania a okresný, resp. krajský súd pri vykonávaní úkonov súdneho konania postupovali v rozpore s relevantnými zákonnými ustanoveniami ako aj, že by vykonali relevantné dôkazy nezákonným spôsobom...»

Ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že najvyšší súd rozhodoval o mimoriadnom opravnom prostriedku – dovolaní – v dovolacom konaní a v tejto súvislosti uvádza, že na posúdenie (ne)existencie dôvodu dovolania je zásadne príslušný dovolací súd. V danom prípade najvyšší (dovolací) súd rozhodol, že dôvody dovolania podľa § 371

Trestného poriadku nie sú splnené, preto podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie sťažovateľa odmietol.

Z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu z 30. septembra 2009 vyplýva, že najvyšší súd sa v ňom argumentáciou sťažovateľa riadne zaoberal a svoje rozhodnutie odôvodnil. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa sa v podstate stotožnil so závermi krajského súdu (a okresného súdu), ktoré, ako už bolo uvedené, podľa ústavného súdu nemožno považovať za svojvoľné alebo arbitrárne. Naopak, s dovolacími dôvodmi, tak ako ich predniesol sťažovateľ, sa nestotožnil, a preto dovolanie odmietol.

Najvyšší súd sa v namietanom uznesení vysporiadal s otázkou zákonnosti výsluchov maloletých svedkýň (prítomnosť nezúčastnenej osoby, zákonných zástupcov, sociálnej alebo pedagogickej pracovníčky; dodržanie ustanovení § 135 Trestného poriadku), s otázkou zákonnosti vykonania rekognície svedkom A. V., ako aj s otázkou vykonaného znaleckého dokazovania. V odôvodnení svojho rozhodnutia síce konštatoval, že orgány prípravného konania sa pri vykonávaní rekognícií určitých pochybení dopustili, zároveň však dodal, že tieto pochybenia nepredstavovali takú závažnú ujmu na právach sťažovateľa, aby viedli k neúčinnosti, a tým nepoužiteľnosti vykonaných úkonov, resp. aby nimi boli „znehodnotené dôkazy ako celok“. *Podľa názoru ústavného súdu zistenie hoci aj podstatnej chyby pri vyšetrovacích úkonoch samo osebe nemusí byť dôvodom na kasáciu konečného rozhodnutia vo veci. V takom prípade je nevyhnuté posúdiť, či chyba (v tomto prípade prípravného) konania je podstatná a zároveň či mohla mať vplyv na správnosť a zákonnosť preskúmaného konečného rozhodnutia. Chybu konania teda nemožno hodnotiť abstraktne, ale vždy v podmienkach daného konkrétneho prípadu. Určite nemôže dochádzať k zľahčovaniu nezákonného postupu orgánov činných v trestnom konaní ani súdov pri objasňovaní veci, či pri zaisťovaní práva na obhajobu, ale ide o rozumný pohľad na dodržiavanie zákonom ustanovených pravidiel spravodlivého procesu, ktorý jedine môže viesť k spravodlivému rozhodnutiu na rozdiel od čisto formálneho náhľadu na tieto pravidlá bez prihliadnutia na konkrétnu vec. V posudzovanom prípade sťažovateľa najvyšší súd takýto postup zvolil a vyhodnotil, že chyby, ktorých sa dopustili orgány prípravného konania, nemohli v trestnej veci viesť k nepoužiteľnosti vykonaných úkonov.*

Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohoto súdu. Konštatovaniu o odmietnutí dovolania predchádzal ústavne súladný výklad právnej úpravy vzťahujúcej sa na daný prípad, ktorý nepopiera jej zmysel a účel. Sťažovateľovi preto nebola odopretá súdna ochrana. Jeho vecou sa najvyšší súd zaoberal a dovolanie podľa názoru ústavného súdu odmietol na základe ústavne akceptovateľných dôvodov.

Pokiaľ ide o tvrdenia sťažovateľa, že najvyšší súd sa nezaoberal všetkými jeho argumentmi, ústavný súd podotýka, že z judikatúry ESLP zaoberajúcou sa požiadavkami na odôvodnenie rozhodnutia súdu v limitoch čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva, že tento článok dohovoru zaväzuje síce súd odôvodniť svoje rozhodnutie, to však neznamená, že sa vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Na základe uvedeného skutočnosť, či v danom prípade boli dodržané základné požiadavky spravodlivého procesu, možno podľa záverov ESLP posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (rozhodnutie vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 288). Z uvedeného preto možno vyvodiť záver, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú a zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07). V prípade posudzovanej sťažnosti je ústavný súd toho názoru, že najvyšší súd primerane reagoval na podstatné a relevantné argumenty sťažovateľa.

Ústavný súd nad rámec uvedeného dodáva, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom. Inak by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody podaného dovolania vôbec boli naplnené (napr. IV. ÚS 412/2010). Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu, ako to bolo v konaní o mimoriadnom dovolaní v trestnej veci sťažovateľa, Trestný poriadok výslovne umožňuje,

preto v konkrétnom prípade nemohlo dôjsť k odopreniu prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch (obdobne I. ÚS 360/08).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa odôvodňujúcu porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 čl. ods. 1 dohovoru ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv.

Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávnu intenzitu posudzovanú v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Keďže ústavný súd dospel v danej veci na základe uvedeného k záveru, že napadnuté konanie ako celok a jeho výsledok sú ústavne udržateľné, bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a v čl. 40 ods. 3 listiny postupom a rozhodnutím krajského súdu a postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a v čl. 40 ods. 3 listiny ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by v konaní pred krajským súdom alebo najvyšším súdom nasvedčovala porušeniu označených základných práv sťažovateľa. Obdobný záver platí aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 3 písm. a), b), c) a d) dohovoru. Ich porušenie sťažovateľ namieta hlavne v súvislosti a postupom orgánov činných v trestnom konaní v štádiu prípravného konania, a to najmä v súvislosti s vykonaním rekognície 6. marca 2008

bez toho, aby bol poučený o svojich právach a o možnosti zvoliť si obhajcu, ktorý by bol prítomný už pri úkone jeho znovupoznávania maloletými svedkyňami.

K tejto otázke ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že elementárnou podmienkou na to, aby fyzická osoba mohla požívať ochranu základných práv zaručených v uvedených článkoch ústavy, listiny a dohovoru, je, že táto osoba je v procesnom postavení obvineného, t. j. že jej bolo vznesené obvinenie (pozri napr. II. ÚS 34/99). V prípade sťažovateľa to tak v relevantnom čase nebolo. Ústavný súd taktiež nie je tohto názoru, že by sťažovateľ mal mať možnosť zvoliť si obhajcu v zmysle § 85 ods. 6 Trestného poriadku, pretože z vyšetrovacieho spisu ČVS: ORP-590/1-OSV-TN-2008 vyplýva, že v tom čase sťažovateľ nebol ani zadržaný. Pritom znenie tohto ustanovenia je jednoznačné: „Zadržaná osoba má právo zvoliť si obhajcu...“

Právo na obhajobu do okamihu nadobudnutia právneho postavenia obvineného sa nezaručuje podľa čl. 50 ods. 3 ústavy. Je implikované v ochrane podľa čl. 47 ods. 2 ústavy (II. ÚS 34/99).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu základného práva na právnu pomoc zaručeného v čl. 47 ods. 2 ústavy postupom a rozhodnutím krajského súdu a postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu

Z hľadiska možného porušenia základného práva na právnu pomoc zaručeného v čl. 47 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že čl. 47 ods. 2 ústavy zakotvuje právo na to, aby sa každý mohol nechať v konaní zastupovať kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý účastníkovi poskytne právnu pomoc v prípadoch, ktoré si takúto pomoc vyžadujú. Hlavný význam základného práva na právnu pomoc spočíva v tom, že orgány uvedené v čl. 47 ods. 2 ústavy (súdy, iné štátne orgány, orgány verejnej správy) majú zodpovedajúcu povinnosť nebrániť účastníkovi, v danom prípade sťažovateľovi, aby v konaní pred nimi

využíval právnu pomoc. Z obsahu vyšetrovacieho spisu, ale ani zo sťažnosti podanej ústavnému súdu nevyplýva žiadna skutočnosť nasvedčujúca porušenie uvedenej povinnosti orgánmi prípravného konania alebo aj všeobecnými súdmi. K porušeniu označeného základného práva by mohlo dôjsť, ak by orgány činné v prípravnom konaní neumožnili poskytnutie právnej pomoci sťažovateľovi prostredníctvom jeho právneho zástupcu, prítomnosť ktorého si však musí v štádiu pred vznesením obvinenia „zabezpečiť“ sám. Ústavný súd preto dospel k záveru, že medzi sťažovateľom namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 47 ods. 2 ústavy a postupom orgánov činných v trestnom konaní, resp. postupom a rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach nie je príčinná súvislosť, čo je dôvodom na odmietnutie sťažnosti aj v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

4. K namietanému porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny postupom a rozhodnutím krajského súdu a postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu

Pokiaľ sťažovateľ namietal porušenie základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny, ústavný súd iba konštatuje, že keďže nedospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti namietaných uznesení krajského súdu a najvyššieho súdu v súvislosti s označeným čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) ani čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemožno tieto rozhodnutia kvalifikovať ako arbitrárne ani v súvislosti s namietaným porušením čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny (IV. ÚS 368/2010).

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 83/09 a IV. ÚS 294/2010).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2011